

Mediterrani

EL MAR QUE ES VA ASSECAR I ES VA TORNAR A OMLIR

Fa sis milions d'anys, quan els dinosaures ja feia temps que s'havien extingit, el mar Mediterrani era, si fa no fa, com el veiem avui. Però, sabíeu que va desaparèixer durant milers i milers d'anys?

El mar Mediterrani es troba sobre dues plaques tectòniques: l'eurasiàtica i l'africana. En aquell temps, aquestes plaques **xocaven tan sovint que l'estret de Gibraltar s'arribava a tancar per llargues temporades**. Quan això passava, el Mediterrani s'anava assecant, ja que l'aportació d'aigua dels rius i de la pluja no era suficient per a compensar l'evaporació.

Què són, les plaques tectòniques?

Són fragments de la superfície terrestre que suren sobre una capa de roca líquida anomenada mantell. Sembla que la terra que trepitgem no es mou, oi? Doncs sí que ho fa, però molt a poc a poc. Quan aquestes plaques xoquen entre elles **provoquen terratrèmols o volcans**, i també fan que **es formin valls i muntanyes**.

Com que es tractava d'aigua marina, el que havia estat el fons marí **es va anar cobrint de sal** i convertint-se en la salina del món. Això va durar tant de temps que s'hi van acumular gruixos de sal tan alts com el Montseny!

Així funciona una salina

Les salines són unes **piscines situades prop d'aigua salada**, que pot provenir del mar o bé de fonts les aigües de les quals han passat per terrenys salins. A través d'unes comportes, es fa entrar l'aigua en aquestes piscines fins a omplir-les. Després es tanquen les comportes i **es deixa evaporar l'aigua**. El que hi queda al fons és la sal, que després es recull i acaba arribant a la cuina de casa. Si aneu al delta de l'Ebre, en veureu!

I què van fer, els animals terrestres?

En aquella època no hi havia dinosaures però sí molts mamífers. Quan l'estiu africà feia que les pastures no fossin un gran què, els animals **migraven cap al nord**. I, sorpresa!, com que s'havia tancat l'estret de Gibraltar, podien pujar a menjar als prats verds europeus! Hi van anar primer els herbívors, als quals van seguir els seus depredadors.

Aigua massa salada

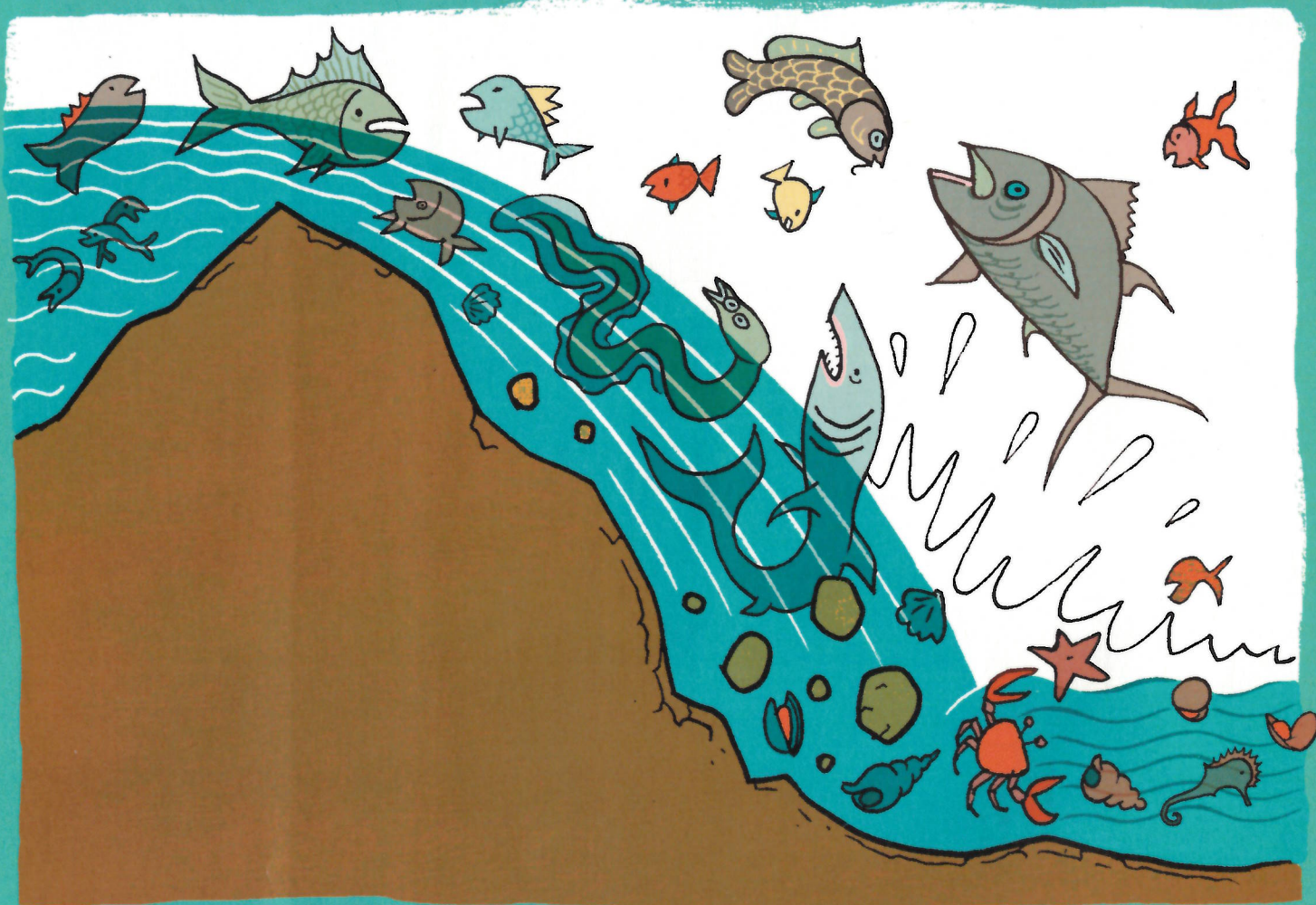
El tancament de l'estret no va afectar de la mateixa manera a tot arreu. Si miréssim sota l'aigua, veuríem que el mar Mediterrani el formen **dues grans "piscines" anomenades conca oriental i conca occidental**, unides per una zona més elevada situada entre l'illa de Sicília i Tunísia. La conca oriental és més profunda; per això aconseguia tenir aigua per més temps i els peixos encara hi aguantaven vius.

Finalment, **l'estret de Gibraltar es va tancar del tot... durant 250.000 anys!** Amb una sequera tan llarga ja no hi va haver res a fer; encara que quedés aigua, **era tan salada que no hi havia cap peix que ho aguantés**. Bé, potser algun bacteri, però amb els registres fòssils no podem arribar a identificar de quina espècie es tractava.

La gran inundació

Mentre els animals marins anaven morint i els terrestres colonitzaven Europa, les plaques tectòniques eurasiàtica i africana continuaven fent força l'una contra l'altra. Fins que **s'hi va fer una escletxa que va permetre l'entrada d'aigua de l'oceà Atlàntic**. Allò que al principi semblava un rierol es va convertir en una gran inundació! Tant és així que la conca occidental es va omplir en només quinze dies. La força de l'aigua erosionava les roques de l'estret de Gibraltar, fent que cada dia fos més ample i profund. Això accelerava l'entrada d'aigua. Un cop emplenada la conca occidental, l'aigua va vessar i va omplir l'oriental, i encara en va entrar més fins a igualar el seu nivell amb el de l'oceà Atlàntic. Aquesta gran inundació s'anomena **inundació zanclica** i, segons els geòlegs, **va durar només dos anys com a màxim!**

El nivell del mar pujava deu metres cada dia! Si haguéssiu viscut entre les illes Balears i Sardenya, us hauríeu fet un bon tip de córrer per no acabar engolits per l'aigua!

Les espècies més resistents

L'aigua que va entrar des de l'Atlàntic era poc salada, però en passar per sobre de la gran salina que era aleshores el Mediterrani ho va acabar sent, i molt! Els pobres organismes marins que la poblaven no ho van poder aguantar. Bé, no tots van morir: sempre hi ha excepcions! Així que la vida que trobem avui al Mediterrani són, en la major part, les espècies marines atlàntiques que toleren estar en un ambient més salat.

Des d'aleshores (amb el permís de les plaques eurasiàtica i africana, que encara es mouen quatre mil·límetres a l'any), l'estret de Gibraltar continua obert. I el mar Mediterrani, ple d'aigua!

Què va passar amb les espècies terrestres que pasturaven per Europa?

Molts anys després hi van haver glaciacions i moltes espècies no van poder resistir el fred. És el cas, per exemple, de les musaranyes *Myosorex*: se n'han trobat restes fòssils a Castelló, però avui només existeixen a l'Àfrica.

Us imagineu com devia ser la inundació zandiana?
Aquest vídeo en fa una simulació:
<https://www.youtube.com/watch?v=0xQeEgPhSfl>